

# BESPREKINGSVERSLAG

Reg.nr.: 16.094727

Afdeling Bestuursondersteuning

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Betreft: Commissie Bestuur, Organisatie en Dienstverlening                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                         | Datum bespreking: woensdag 12 oktober 2016<br>Plaats VV-zaal<br>Opgesteld door: P.J. Emck |
| <p>Aanwezigen:</p> <p>E.C. de Meijer (voorzitter)</p> <p>J.P. de Vries (A&amp;B)</p> <p>J.J. Démoed (CDA)</p> <p>H. van Dijk (Water Natuurlijk)</p> <p>T.O. Fierens (PvdA)</p> <p>A. van Geest (Algemene Waterschapspartij)</p> <p>R.H. Kerst (ChristenUnie-SGP)</p> <p>J.J. Bakker (VVD, vervanger mw Van Steensel)</p> <p>E.J. de Vries (CDA, vervanger J.J. Démoed)</p> <p>R.F. Schols (50PLUS)</p><br><p>J.W. Pluckel (hoogheemraad)</p> <p>G.J. Doornbos (dijkgraaf)</p> <p>J.C.H. Haan (hoogheemraad)</p> <p>M. Kastelein (hoogheemraad)</p> <p>J.J.J. Langeslag (hoogheemraad)</p> <p>M.E.F. Leewis (hoogheemraad)</p><br><p><i>Verder aanwezig:</i></p> <p>S.G. van der Kooij (directeur)</p> <p>A.W.G. Bol (directeur)</p> <p>J. J. de Kieviet (secretaris commissie BOD)</p> <p>P.J. Waij (concerncontroller)</p> <p>M. van Berk (Programmamanager BOD)</p> <p>H. de Jong (concerncontrol)</p> <p>R. Pennings (concerncontrol)</p> <p>M. de Lange-Heldens (coördinator calamiteitenzorg)</p> <p>F. van Rijn (financieel adviseur)</p> <p>H. Schutte (procesleider)</p> <p>T. van Tilburg (afdelingshoofd beleid)</p> <p>E. Riethoven (jurist)</p><br><p>Afwezig:</p> <p>M. van Ruremonde (Natuurterreinen)</p> <p>J.C. Boomsma (PvdD)</p> <p>D.N. I. Kooij (A&amp;B)</p> <p>C.H.C. van Steensel - van Hage (VVD)</p> <p>C.M. van de Wiel (secretaris-directeur)</p> |                                                                                                                                                                                                         | Verslag zenden aan: VV                                                                    |
| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                         | ACTIE                                                                                     |
| 1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p><u>Opening</u></p> <p>De <u>voorzitter</u> opent om 9.30 uur de vergadering van de commissie BOD en heet de aanwezigen welkom. Hij memoreert dat dit de eerste keer is dat de vergadering via de</p> |                                                                                           |

| VERSLAG |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | ACTIE |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|         | audiowebcast is te volgen en vraagt de leden daarom pas het woord te nemen als hij hun naam heeft genoemd.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |       |
| 2.      | <u>Spreekrecht</u><br>De voorzitter deelt mee dat niemand zich hiervoor heeft aangemeld.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |       |
| 3.      | <u>Notulen van de commissievergadering BOD 18 mei 2016 en toezeggingenlijst</u><br><br><i>Tekst:</i><br>De <u>voorzitter</u> merkt op dat "mevrouw Dierens" moet worden gewijzigd in "mevrouw Fierens" en dat een uitspraak abusievelijk is toegeschreven aan mevrouw Van der Meer in plaats van aan mevrouw Van de Wiel.<br>Met deze aanpassingen worden de notulen vastgesteld.<br><br><i>Toezeggingenlijst</i><br>Mevrouw <u>Fierens</u> bedankt de dijkgraaf voor de bondige weergave van de stand van zaken inzake TTIP.<br>De toezeggingenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |       |
| 4.      | <u>Mededelingen</u><br><br>De <u>voorzitter</u> deelt mee dat bericht van verhindering is ontvangen van de dames Boomsma en Van de Wiel en de heer Van Ruremonde.<br><br>De heer <u>Doornbos</u> deelt mee dat in de komende ledenvergadering van de De Unie technische wijzigingen zullen worden vastgesteld in de belastingverordening 2017, onderdeel zuiveringsheffing. Dat vindt plaats ná de bespreking in deze commissie en vóór de komende VV. Omdat het puur technische wijzigingen zonder financiële gevolgen betreft, zullen die in het voorstel dat aan de VV wordt voorgelegd worden verwerkt, zodat deze op 1 januari 2017 van kracht zijn.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |       |
| 5.      | <u>VV besluitpunten</u><br>De <u>voorzitter</u> vraagt de leden om voorafgaand een aankondiging te doen als zij inhoudelijke vragen hebben over vertrouwelijke onderwerpen die op de agenda staan.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |       |
| a.      | <u>Tweede Bestuursrapportage 2016</u><br>De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat D&H van mening zijn dat de organisatie op koers ligt, zowel wat betreft de investeringen als de financiële doelstellingen. D&H heeft de toezegging gedaan dat het begin volgend jaar een stuk zal aanreiken ten behoeve van de discussie over duurzaam financieel beleid en dat in die discussie ook aan de orde zal worden gesteld wat de bestemming dient te zijn van eventuele overschotten over 2016.<br><br>Alle fracties spreken tijdens de behandeling hun waardering uit voor de toegankelijkheid en leesbaarheid van het stuk.<br><br>De heer <u>Van Dijk</u> leest op pagina 29 dat de invoering van Harm een halfjaar wordt uitgesteld en dat dat voor Rijnland geen probleem zal zijn. Waarom niet?<br>Op dezelfde pagina staat dat een krediet zal worden aangevraagd voor een risico-inventarisatie en evaluatie voor Veilig werken. Hij dacht dat er op dat vlak al het een en ander was gedaan. |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | ACTIE |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>Op pagina 36 staat dat het vermeldenswaardig is dat Rijnland aan de Wet Banenafpraak voldoet. Aan de wet voldoen is toch geen bijzondere prestatie?</p> <p>De heer <u>Bakker</u> vraagt een korte toelichting te verzorgen op de stand van zaken in de administratieve samenwerking die op 1 januari is gestart.</p> <p>De kwaliteit van de organisatie (pag. 29) wordt op aspecten enkele keren met een <math>\pm</math> gewaardeerd, maar uit de tekst komt niet naar voren waar dat op is gebaseerd. Hij vraagt dit toe te lichten.</p> <p>Naar aanleiding van eerdere bespreking over risicobeoordelingen in relatie tot de kredietverlening en -bepaling is de toezegging gedaan dat een notitie of een brochure zou worden opgesteld. Wat is daarin de stand van zaken?</p> <p>De heer <u>De Vries</u> leest dat het voornemen bestaat om het omgaan met clusterbudgetten werkendeweg te leren. Die uitspraak treft wat hem betreft niet de goede toon. Hij vraagt de portefeuillehouder om hier nader op in te gaan.</p> <p>De prognose is dat het overschot ongeveer € 3,2 miljoen zal zijn. Hij leest dat die in de realisatiereserve zal worden ondergebracht, maar heeft de portefeuillehouder zojuist ook horen zeggen dat de bestemming tijdens het afsluiten van de jaarrekening wordt bepaald.</p> <p>Door het niet meer toerekenen van rentes ontstaat een voordeel van € 300.000 en er is afgezien van een afschrijving van € 900.000. Zijn die meevallers in dit overschot verwerkt? Zo ja, dan kan worden gesteld dat het overschot eigenlijk € 2,1 miljoen is.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> vraagt om een samenvatting op te stellen van de opbrengsten van assetmanagement tot dusver.</p> <p>Op pagina 33 staat een tabel met heel veel plussen. Hij is lid van de commissie Vernieuwend besturen en daarin kwam naar voren dat de leden genuanceerd denken over de voortgang die de organisatie boekt. Toch staat er een plus genoteerd. Ziet het college drempels en heuvels in het van buiten naar binnen werken? Hij heeft de indruk dat de voortgang in Prosa tevredenstemmend is. Kan de portefeuillehouder dat bevestigen?</p> <p>Hij waardeert de internationale gegevensuitwisseling met Bangladesh.</p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> ziet dat de organisatie in control is en dat men zich houdt aan de in begroting gemaakte afspraken.</p> <p>Het overschot heeft een bestemming gekregen. Zij ziet dat in deze notitie, en ook in veel andere stukken, 'de motie' steeds beperkt wordt geïnterpreteerd: overschotten zouden uitsluitend moeten worden ingezet om de schuldenlast te verlagen. In de motie staat echter ook dat de VV uiteindelijk de bestemming bepaalt. Destijds is bijvoorbeeld het baggeren getemporiseerd en de VV zou kunnen beslissen om de inzet daarop te vergroten. Zij kan met deze specifieke beslissing leven, maar het betreft een principieel punt.</p> <p>Er is in beeld gebracht wat er onder erfgoed valt. Zij heeft ook gevraagd of het mogelijk is dat een klein percentage van de begroting of een klein vast bedrag wordt vastgelegd voor burgerinitiatieven, vrijwilligerswerk en subsidies.</p> <p>Er loopt nog een procedure over de belastingplichtigheid van de Stichting Beheer Gemeenschap (SBG). Wat is de stand van zaken en wat zijn de mogelijke financiële risico's?</p> <p>Zij is het eens met het principe dat op hoofdlijnen moet worden gestuurd, maar toch is</p> |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | ACTIE |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>het hinderlijk dat specifieke gegevens over het beheer van projecten - dat projectbeheer is een leerpunt binnen de organisatie - niet eenvoudig terug zijn te vinden. Bij 16 projecten is het krediet fors overschreden. Een burap is mede bedoeld om mededeling te doen over grote afwijkingen, maar zowel over de methodiek van het clusteren als de stand van zaken in het verbetertraject in projectbeheersing treft zij geen toelichtingen aan.</p> <p>D&amp;H heeft advies gevraagd bij De Unie over mogelijke energieprojecten. De beslissing hierover dient aan de VV te worden voorgelegd, als hoeder van de ambitie op het gebied van duurzaamheid.</p> <p>Er is recent een presentatie over Aquon verzorgd waaruit bleek dat de situatie niet zorgenloos is. Zij leest echter als eerste, stellige zin: "Schaalvergroting leidt tot verhoging van efficiency". Iedereen die enige ervaring in het openbaar bestuur heeft weet dat dit geen wetmatigheid is. Wat is de stand van zaken bij Aquon en waar is de verwachting op gebaseerd dat zich in 2016 geen overschrijdingen zullen voordoen?</p> <p>De heer <u>Van Geest</u> waardeert in het bijzonder dat de aansluiting op de eerste bestuursrapportage goed is verzorgd.</p> <p>De vastgestelde kasgeldlimiet van bijna € 45 miljoen is bereikt. De rente is laag en daarom vraagt hij of kort geld met lang geld zou kunnen kan worden gefinancierd.</p> <p>De VV heeft budgetrecht. Hij is van mening dat het college vrij ver gaat in het bepalen van de bestemming van het overschot en daarmee knaagt aan de grenzen van het budgetrecht. Binnen het huidige systeem is het prima dat het college voorstellen doet en van het aanbieden van alternatieven is zijn fractie altijd een groot voorstander.</p> <p>Hij leest dat wordt bespaard op de opleiding van het personeel. Hij vraagt om op te geven welk percentage van het totale budget aan opleidingskosten wordt besteed, om dat af te kunnen zetten tegen het bekende kengetal van ongeveer 3%.</p> <p>Hij betreurt dat niet langer is schaduwgedraaid met Harm. Hij heeft tot dusver afgezien van het indienen van declaraties omdat het risico op fouten en vergissingen te groot is.</p> <p>De heer <u>Schols</u> is tevreden over de prestaties van de organisatie. Hij suggereert om het overschot in te zetten om de verhoging van de tarieven in 2017 deels ongedaan te maken.</p> <p>De heer <u>Demoed</u> ziet dat de organisatie 'in control' is, wat een opening biedt om een extra onderwerp aan te snijden.</p> <p>Zijn fractie is voorstander van het verlagen van de schuldenlast. Dat is een serieus probleem waar echt iets aan moet worden gedaan.</p> <p>Een belangrijke vraag is op welk niveau de VV het best kan sturen. Bij een aantal projecten is het krediet overschreden - dat kan af en toe gebeuren - maar zijn vraag is of de VV op dat niveau moet sturen of eerder op realisatie van de taken van het schap. Als er een overschrijding op clusterniveau plaats zou vinden zou dat bij zijn fractie veel vragen oproepen. Deze sturingsvraag dient de VV zelf te beantwoorden.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat de overschrijding van kredieten is veroorzaakt door tegenvallers bij 'oude' projecten. Na de overgang naar de nieuwe manier van werken zouden die niet meer in die mate voor moeten kunnen komen. De huidige methodes en de eisen zijn duidelijk en het streven is dat dit systeem eind 2017 volledig is ingevoerd. In de stukken wordt gesproken over clusters in de zin van 'groepen projecten', dus dat zijn nog geen kredietclusters. D&amp;H zal een voorstel voorleggen over de regels die het</p> |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | ACTIE             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <p>intern wil hanteren, binnen en tussen de clusters. Hij hoopt dat de bespreking van deze regels mee kan lopen met de discussie over duurzaam financieel beleid.</p> <p>De VV heeft budgetrecht. Tegelijk met de jaarrekening zal het college een voorstel presenteren en het zal daarbij melden welke opties er zijn om het overschot te besteden. Het college sluit daarbij primair aan op de aangenomen motie. De schuldenlast is een van de grootste risico's van het schap en moet worden teruggedrongen. Uiteraard is de VV geheel aan zet om te bepalen wat er met het overschot gebeurt.</p> <p>Rijnland doet niet meer dan wat wettelijk verplicht is in de banenafpraak. Wat hij elders wel hoort, is dat het niet eenvoudig is om de wet toe te passen en Rijnland slaagt daar in.</p> <p>De administratieve samenwerking verloopt goed.</p> <p>De invoering van Prosa heeft meer tijd en inzet van de organisatie gekost dan vooraf werd verwacht.</p> <p>De <math>\pm</math>-score bij de kwaliteit van de organisatie houdt verband met Prosa en Harm.</p> <p>Er is een verband tussen de vraag over risicobeoordelingen in relatie tot de kredietverlening en -bepaling en het duurzame financiële beleid kan worden besproken als dat voorstel voorligt.</p> <p>Hij bevestigt dat de genoemde bedragen, € 300.000 en € 900.000, zijn meegenomen in de vaststelling van het overschot.</p> <p>Vernieuwend besturen en het principe van buiten naar binnen zijn binnen de organisatie breed uitgezet. De voortgang gaat stap voor stap.</p> <p>De VV kan de omgang met de baggerreserve een rol laten spelen in de besluitvorming over de omgang met het overschot.</p> <p>In de nota van toelichting bij de vergaderstukken van 21 september jl. is een overzicht opgenomen van de uitgaven aan erfgoed. Het bduget is beperkt en er bestaat een verband tussen educatie en communicatie. In contact met bijvoorbeeld musea over exposities kan Rijnland besluiten die budgetten aan te spreken om een deel van de kosten te betalen.</p> <p>Het college heeft bericht ontvangen dat wellicht volgende maand al uitspraak wordt gedaan over de kwestie SBG. De risico's zijn opgenomen in de opgestelde lijst.</p> <p>Het college zal nadere informatie verstrekken over de reorganisatie naar Aquon 2.0. Dat proces verloopt goed. Aquon gaat terug naar twee vestigingen en door de verbeterde arbeidsmarkt kunnen medewerkers van de andere vestigingen eenvoudiger een andere baan vinden. De doelen die zijn gesteld in het terugnemen van medewerkers door waterschappen worden deels gehaald.</p> <p>Vorig jaar heeft een opschoning van de kredietportefeuille plaatsgevonden en hij verwacht daarom dat er op dat vlak nu weinig te winnen valt. Hij vraagt de heer Waij daar nader op in te gaan.</p> <p>Het overschot benutten voor aanpassen van het belastingtarief is een optie, maar zou wel inhouden dat er van de staande afspraken wordt afgeweken.</p> <p>De heer <u>Van der Kooij</u> wil het beeld wegnemen dat aan Prosa nog veel zou mankeren. Prosa werkt vanaf de eerste dag. Tot voor kort werkte de module om kapitaallasten te berekenen nog niet goed, maar dat probleem is verholpen.</p> <p>Rijnland beschikt over middelen om voldoende aandacht aan Veilig werken te besteden. De belangrijkste Atex-maatregelen zijn getroffen. Er ontstaat echter steeds meer inzicht in wat er aanvullend kan worden gedaan. Die activiteiten passen niet in de begroting en daar is aanvullend krediet voor aangevraagd.</p> <p>Hij stelt voor dat de organisatie een stuk voorbereidt over de opbrengsten van</p> | <p>Toezegging</p> |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | ACTIE |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>assetmanagement. Veel beslissingen die de directeuren nemen zijn gebaseerd op uitgebreide businesscases. Alle voorstellen op het vlak van prioritering en programmering lopen inmiddels via assetmanagement.</p> <p>Het management is ten behoeve van het college en daarna de VV doende met het opstellen van een voorstel voor clusterkredieten over duurzaam financieel beleid en de outcome.</p> <p>Het kengetal voor opleidingskosten is 2% van het totale budget. Rijnland besteedt in werkelijkheid ongeveer 3%. Het is mogelijk om een overzicht op te stellen. Alle opleidingen lopen via de eigen academie, waardoor het mogelijk is om snel op koerswijzigingen in te spelen en goed inzicht in de behoefte is ontstaan. In dat proces bleek dat het budget ruim bemeten was.</p> <p>Harm bevat drie opties. Rijnland maakt gebruik van de plusmodule en die is toereikend. De topmodule is nog niet volledig operationeel maar niet noodzakelijk.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> deelt mee dat de samenwerking met Schieland goed verloopt. Het vertrouwen moest worden opgebouwd en Schieland maakte zich aanvankelijk wat zorgen over het verschil in omvang tussen de organisaties. Zijn collega-bestuurder heeft recent uitgesproken met Rijnland verder te willen gaan, ook als de uitspraak van de belastingdienst negatief uit zou vallen.</p> <p>De heer <u>Waij</u> deelt mee dat er binnen de organisatie veel aandacht is voor het benutten van rentemogelijkheden. De Wet financiering decentrale overheden verbiedt wat de heer Van Geest voorstelt.</p> <p>Mevrouw <u>Leewis</u> bevestigt dat de ambitie op het gebied van duurzaamheid door de VV wordt bepaald. Zij neemt de uitdaging onmiddellijk aan om daar met college en organisatie over te spreken. In WBP5 zijn afspraken over en een budget voor duurzaamheid vastgelegd. Een belangrijk besprekspunt voor de komende periode is wanneer en hoe Rijnland klimaatneutraal wordt. Er is een adviesgroep op het gebied van energiebeleid opgericht die een sterke relatie heeft met het onderwerp duurzaamheid. President Obama heeft gezegd dat dit de eerste generatie is die de gevolgen van klimaatverandering gaat ervaren en de laatste die er wat aan kan doen. De dijkgraaf heeft in een interview in het Leidsch Dagblad gemeld dat de klimaatscenario's pas in 2050 werden verwacht maar zich nu al blijken voor te doen. Die urgentie draagt Rijnland uit en krijgt zij uit de samenleving terug. De vibe is er.</p> <p><i>Tweede termijn:</i></p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> wijst erop dat de vibe en de ambitie er weliswaar zijn, maar dat Rijnland nog niet hoog op de ladder staat. Zij vraagt de portefeuillehouder om de prachtige initiatieven uit Leiden uit te rollen naar andere steden en in de hal van het pand een ladder op te hangen waarmee wordt gevisualiseerd dat Rijnland iedere maand een sport omhoogklimt.</p> <p>Er zijn 42 kredieten vastgesteld en daarvan zijn 20 kredieten binnen de begroting gerealiseerd en is bij 16 kredieten het budget overschreden. Wat haar betreft spreekt het dan vanzelf dat de VV als toezichthouder dit proces kritisch moet blijven volgen, ondanks het respect voor de maatregelen die er genomen zijn.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> heeft een opmerking gemaakt over het verschil tussen zijn waarneming in</p> |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | ACTIE |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>de prestatie op het gebied van bestuurlijke vernieuwing en het van buiten naar binnen werken en de weergegeven scores. Wie is de 'eigenaar' van deze scores? Hoe komen die tot stand?</p> <p>Onder de kop Van buiten naar binnen (pag. 29) staat een bullet "implementatie risicomanagement". Hoe komt dat daar terecht? Hij heeft eerder opgemerkt dat hij geïnteresseerd is in een integraal risicoprofiel van Rijnland.</p> <p>De heer <u>Kastelein</u> zegt dat alle aanwezigen de eigenaars zijn van de plussen en de minnen. De laatste keer dat de werkgroep Vernieuwend besturen bijeen kwam was de stemming positief over de voortgang omdat er voor het eerst een planningsagenda lag en het communicatiebeleid daarop is aangepast. Dat schept voor de VV mogelijkheden om te prioriteren. Hij laat het aan de VV over om te bepalen of dat met een plus of een plusmin moet worden gewaardeerd.</p> <p>Hij wil nog hebben gezegd dat een arbeidsplaats scheppen voor medewerkers met een beperking sinds de Tweede Wereldoorlog een uitdaging is. Rijnland slaagt daarin.</p> <p>De heer <u>Van der Kooij</u> deelt mee dat de opmerking over "implementatie risicomanagement" op pagina 29 verband houdt met communicatie bij calamiteiten. Dat wordt niet vermeld en hij zal dat aanpassen.</p> <p>De heer <u>Van Geest</u> heeft een opmerking over het vertrouwelijke investeringsoverzicht. De dijkgraaf heeft de VV enkele keren geïnformeerd over PFOS. De strekking daarvan was dat de normen nog niet zijn vastgelegd en dat daarom nog niet kan worden bepaald welke actie noodzakelijk is en wat daarvan de financiële consequenties zijn. De laatste keer meldde de dijkgraaf dat PFOS ook op andere locaties in de Haarlemmermeer is aangetroffen. Sprekers fractie maakt zich toenemend zorgen en heeft onderzocht welke normen er zijn. Er blijkt een Europese environmental quality standard te bestaan met als norm voor PFOS 0,65 nanogram voor zoet water en 0,13 nanogram voor zeewater. Het RIVM heeft de norm gesteld op 0,23 nanogram. Zo langzamerhand worden er dus normen ontwikkeld en er lijken stevige investeringen noodzakelijk om een verantwoorde situatie te creëren. Hij mag geen reserveringen noemen omdat die vertrouwelijk zijn, maar hij schat dat die onvoldoende zijn. Hij vraagt het college om de normen die hij noemde te plaatsen naast de waarden die worden aangetroffen. Op grond daarvan zal een actieplan moeten worden ontwikkeld.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> wijst erop dat de genoemde normen betrekking hebben op een oplossing in water. Rijnland is verantwoordelijk voor en maakt beleid voor het handhaven van die normen. Op Schiphol zit de stof in de bodem, en daarvoor zijn er nog geen normen.</p> <p>Er is vastgesteld dat op één andere locatie, vanuit een situatie in het verleden, PFOS uit de bodem vrijkomt en de waterkwaliteit van onder andere de ringvaart beïnvloedt. Dat heeft ertoe geleid dat Rijnland en andere overheden de eigenaar van de grond hebben laten weten dat dat onacceptabel is en dat er maatregelen moesten worden getroffen om het lekken te stoppen. Er is gehandhaafd.</p> <p>PFOS is zeker een stof die de aandacht van het schap verdient en die in het werkgebied misschien meer voorkomt. Het lijkt hem goed om af te spreken dat de komende tijd breder wordt gezien wat er met die stof aan de hand is.</p> <p>De heer <u>Van Geest</u> wijst erop dat PFOS in de grond ertoe zal leiden dat de stof in het</p> |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | ACTIE                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| <p>water terechtkomt. Het een leidt tot het ander.</p> <p>De zorg van zijn fractie is dat bekend is dat, naast een bekende en goed onder controle zijnde grote vervuiling, deze stof op andere locaties in de Haarlemmermeer aanwezig is. Hij zou willen weten waar en vraagt het college om die vervuilingen naast de normen van het RIVM te leggen. Hij weet dat strengere Europese regelgeving in ontwikkeling is en dat er zelfs een datum bekend is waarop de sanering moet zijn uitgevoerd.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> deelt de zorgen. Er zal de komende tijd op een rijtje moeten worden gezet waar de stof voorkomt, welke risico's dat met zich meebrengt en wat Rijnland daaraan kan doen.</p> <p>De <u>voorzitter</u> heeft als toezeggingen genoteerd dat begin volgend jaar een nota komt over duurzaam financieel beleid en dat er een notitie over werken met clusterkredieten wordt uitgebracht en dat het college nader terugkomt op de PFOS-situatie.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Toe­zeg­ging<br/>Toe­zeg­ging<br/>Toe­zeg­ging</p> |
| <p><b>b.</b> <u>Nota vaste activabeleid 2017</u></p> <p>De heer Pluckel herinnert eraan dat het college in februari 2017 op dit beleid terugkomt in relatie tot de opgave om de schuldenlast te beperken. Het stuk dat voorligt, is om wettelijke redenen geactualiseerd.</p> <p>De heer <u>Bakker</u> vraagt of de afspraken over afschrijvingstermijnen vastliggen. Als dat niet het geval is en tot wijziging wordt besloten, welk effect heeft dat dan op de balans? Hij vraagt waarom voor de afschrijving op grond die bestemd is voor de verbreding van watergangen een termijn van 25 jaar wordt gehanteerd. Het ligt meer voor de hand om de grond à fonds perdu te noteren, want op het moment van realisatie verdwijnt die. Hij vraagt kort toe te lichten wat het voor de financiële positie van Rijnland betekent dat interne P-kosten voor bestedingen met een meerjarig effect worden geactiveerd.</p> <p>De heer <u>De Vries</u> sluit zich aan bij de vraag over de P-kosten.</p> <p>Hij leest dat een gesprek met de accountant heeft plaatsgevonden over de inzet van de exploitatieresultaten uit de tweede burap 2016 en de eventueel positieve exploitatie van de jaarrekening 2016, zonder verdere toelichting. Waarom is er met de accountant gesproken en wat is er daarbij aan de orde gekomen?</p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> ziet dat 'de motie' uit september 2015 ook hier uitsluitend wordt opgevat als instructie dat meevallers moeten worden ingezet voor de schuldenlast. Er heeft overleg plaatsgevonden met de accountant en de zaken zijn al geregeld voordat de VV zich erover kan uitspreken. Deze krappe uitleg is onjuist en op grond van die uitleg worden grote stappen gezet. Als er menings- of interpretatieverschillen over die motie bestaan, moet dat aan de orde komen.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> beklemtoont dat het budgetrecht niet ter discussie staat. De motie is bij meerderheid aangenomen en het college anticipeert op grond van deze richtinggevende uitspraak, maar dat betekent niet dat de beslissing al is gevallen. De VV beslist over de bestemming als de resultaten over 2016 voorliggen. Als van teksten een andere suggestie zou uitgaan dan is dat niet correct.</p> <p>De heer <u>Waij</u> licht toe dat in het gesprek met accountant is gesproken over de vormgeving van de verdere vormgeving van de interim-controle en over diens zorgen</p> |                                                       |



| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | ACTIE |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>over en de mogelijkheden van duurzaam financieel beleid bij Rijnland. Begin volgend jaar spreekt de VV over de bestemming van het overschot.</p> <p>De heer <u>De Vries</u> vraagt of in het kader van duurzaam financieel beleid ook is gekeken naar de rechtmatigheid van bestedingen in clusterkredieten. Op die aspecten kan de VV sturen en zij heeft daarbij een accountant op de achtergrond nodig om de rechtmatigheid te beoordelen.</p> <p>De heer <u>Waij</u> meldt dat dit onderwerp in deze bespreking niet aan de orde is gekomen, maar wat de heer De Vries beschrijft behoort tot de core business van een accountant. Er is afgesproken dat, als er een memo komt, die ter toetsing op de afgesproken normen aan de accountant wordt voorgelegd.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat afschrijvingstermijnen op grond van opgedane ervaring zijn vastgesteld en op grond van nieuwe ervaringen kunnen worden aangepast. Er kan gemotiveerd van een richtlijn worden afgeweken.</p> <p>De heer <u>Van Rijn</u> deelt mee dat de afschrijvingstermijn van kantoorpanden is teruggebracht van 15 naar 10 jaar. In overleg met de assetmanagers is vastgesteld dat er geen noodzaak is om andere termijnen aan te passen.</p> <p>Op pagina 6 staat vermeld dat op grond in principe wordt afgeschreven. Als grond opgaat in infrastructuur wordt de waardevermindering meegenomen in de afschrijving. In bijlage 1 staat dat watergangen in 25 jaar worden afgeschreven.</p> <p>De heer <u>Van der Kooij</u> deelt mee dat steeds meer data van assets in het assetmanagement worden geregistreerd. Die gegevens kunnen op den duur worden benut om afschrijvingstermijnen nauwkeuriger te bepalen.</p> <p>De heer <u>Bakker</u> ziet de essentie van zijn opmerking niet beantwoord: het ligt meer voor de hand om een investering à fonds perdu te noteren als die op het moment van realisatie wordt vernietigd.</p> <p>De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het onderwerp als hamerpunt voor de VV te agenderen.</p> |       |
| <p>c. <u>Nota reserves en voorzieningen 2017</u></p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> las in de stukken de opmerking 'mocht de stand van de algemene reserve onder de norm van 5% komen'. Zij vraagt toe te lichten in welke omstandigheden die situatie zich voor zou kunnen doen.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> verwijst naar het overzicht van het verloop van de reserves en de voorzieningen op pagina 30 van de begroting. Daaruit blijkt dat de hoogte van de algemene reserve ruim boven de ondergrens van 5% blijft. Eerder heeft de VV uitgesproken dat het aanhouden van een grens van 10% niet noodzakelijk is, gezien de risico's die Rijnland normaal gesproken aangaat. Daarbij is aangetekend dat in het uiterste geval de tarieven kunnen worden verhoogd.</p> <p>De heer <u>Bakker</u> herinnert eraan dat 5%-norm in 2012 is vastgesteld. Hij leest bijna dagelijks in de krant dat banken en verzekeraars redenen zien om hun norm ter discussie</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | ACTIE |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>te stellen. Geldt dat ook voor Rijnland?<br/>Hij mist een uitspraak van de accountant over het beleid met betrekking tot reserves en voorzieningen. Accountants hebben vaak bezwaar tegen lang uitstaande voorzieningen en Rijnland heeft er een voor PFOS.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat de accountant inziet dat de voorziening voor PFOS niet kan worden geschrapt. Er zijn geen redenen om de 5%-norm ter discussie te stellen.</p> <p>De heer <u>Waij</u> bevestigt dat de accountant zich kritisch opstelt bij langdurig uitstaande voorzieningen. Er is met hem overlegd over deze nota en hij kon zich daarin vinden.</p> <p>De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het onderwerp als hamerpunt voor de VV te agenderen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |       |
| <p><b>d.</b> <u>Programmabegroting 2017</u><br/>De meeste fracties spreken tijdens de behandeling hun waardering uit voor de toegankelijkheid en leesbaarheid van het stuk.</p> <p>De heer <u>Demoed</u> wil het zwaartepunt van de bespreking van dit onderwerp in de VV leggen. Het beeld van zijn fractie is dat er veel werk wordt gedaan en in voorbereiding is en dat de organisatie goed op orde is. Dat riep bij zijn fractie de vraag op waar aanvullend het accent op zou moeten liggen en die is van mening dat aandacht voor 'de slag naar buiten' de aangewezen keus is. Ondernemers en burgers hebben het schap veel te bieden, horen steeds meer over het waterschap en de inzet zou moeten zijn om steeds meer projecten samen met hen te ontwikkelen. In andere commissies zal zijn fractie voorbeelden op vakgebieden en thema's benoemen.<br/>In de bespreking van de begroting zal zijn fractie dezelfde opmerkingen als onder agendapunt 5a. inbrengen over de noodzaak van het verlagen van de schuldenpositie.</p> <p>De heer <u>Van Geest</u> beperkt zich tot bespreking van hoofdstuk 7.2, over de (omgang met de) strategische risico's. In dit stuk wordt als percentage van de tariefsverhoging voor de komende vier jaar de serie 5-5-2-2 genoemd terwijl de VV wat anders heeft vastgelegd, namelijk 5-5-1,8-1,8. Het college kan besluiten die uitspraak niet te honoreren, maar dan zal daarover het debat moeten worden gevoerd.</p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> deelt mee dat haar fractie het met het CDA eens is dat de organisatie hard aan het werk en goed op orde is en dat 'de stap naar buiten maken' de beste keus is in aanvullende actie.<br/>Ook in dit document wordt 'de motie' niet goed geciteerd.<br/>Zij kondigt aan dat haar fractie aandacht zal vragen voor relatiebeheer, gebiedsbeheer en de gebiedsportefeuilles van de hoogheemraden: daar moet de integratie plaatsvinden en daar landt gedeeltelijk het van buiten naar binnen werken.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> vraagt hoe aan burgers valt uit te leggen dat het schap de tarieven met 5% verhoogt. Er is nauwelijks inflatie, de salarissen stijgen niet en het schap houdt dit jaar geld over. Is het mogelijk om te kiezen voor een verhoging met 2% en wat zijn daarvan dan de consequenties?<br/>De beschrijving van risico's en risicobeheersing is wat summier en in de programma's worden de operationele risico's niet samengevat. Hij is geïnteresseerd in een integraal</p> |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | ACTIE |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>risicoprofiel van Rijnland. In de paragraaf op pagina 32 over strategische risico's wordt gesproken over de kunst van samenwerking. De manier waarop Rijnland dat tot dusver invult is in zijn opvatting beperkt. Hoe kan dit worden versneld en hoe kan daarvoor steun bij centrale overheden en de Unie worden verkregen?</p> <p>Op pagina 38 komen de verbonden partijen aan de orde. Rijnland is standaard vertegenwoordigd in zowel AB als DB en dat is nogal belastend. Is dit de beste aanpak?</p> <p>Er is een motie aangenomen over het salaris van de directeur van de Nederlandse Waterschapsbank. Wat is daarmee gedaan?</p> <p>Onder punt 5 van Rijnland in cijfers staat vermeld dat de personeelslasten flink stijgen, van € 45,8 miljoen naar meer dan € 52 miljoen. Wat is daarvan de achtergrond?</p> <p>De heer <u>De Vries</u> merkt op dat in de begroting de lijn van besluitvorming in de VV naar uitvoering goed is te volgen.</p> <p>Onder 1.2 staan activiteiten opgesomd die in 2017 moeten worden opgepakt om de ambitie van WBP5 en het coalitieakkoord uit te voeren. Hij mist daarin de bullet communicatie, die in het collegeprogramma als cruciaal is benoemd. Hij stelt voor dat punt toe te voegen, onder meer om de VV een handvat te bieden om met het college over de invulling van gedachten te wisselen of om zelf initiatief te nemen.</p> <p>Er valt zeker wat uit te leggen, want een deel van het tarief dat de ingelanden moeten opbrengen is gebaseerd op de WOZ en de waarde van woningen stijgt op dit moment sterk.</p> <p>De heer <u>Bakker</u> sluit zich aan bij de eerste opmerking van de vorige spreker. Zijn fractie ziet geen aanleiding om van gemaakte afspraken af te wijken en dat geldt ook voor de afspraak om overschotten te benutten om de schuldenpositie te verkleinen.</p> <p>Zijn fractie steunt het voorstel om communicatie als apart onderwerp te benoemen en uit te werken. Een aantal zaken moet op zijn minst beter worden uitgelegd en ook het van buiten naar binnen werken verdient meer aandacht. Hoe denkt het DB hierover?</p> <p>In de samenvatting staat dat Rijnland € 132 miljoen in de regio investeert. Een investering kan echter worden opgevat als een keuze en die lezing is op een flink deel van de uitgaven niet van toepassing. Veel uitgaven die Rijnland doet zijn noodzakelijk om droge voeten te houden en dat is weer een belangrijke reden om tot tariefsverhoging te besluiten. Die boodschap dient in de communicatie beter te worden uitgedragen.</p> <p>De heer <u>Van Dijk</u> ziet dat veel wordt ondernomen. Het is goed om te zien dat het ziekteverzuim onder het gemiddelde ligt.</p> <p>Hij onderschrijft dat het punt communicatie op de lijst moet worden opgenomen. Zijn fractie is van mening dat de toekomst van het waterzuiveringsbeheer enigszins onderbelicht is.</p> <p>De portefeuillehouder heeft eerder gezegd dat na deze coalitieperiode de lastenstijging zal worden gebaseerd op de inflatiecijfers van de Europese Centrale Bank.</p> <p>Hij is van mening dat dit uitgangspunt moet worden gemeld op pagina 3 van de begroting, omdat het er nu op lijkt dat de 2% verhoging vaststaat.</p> <p>Het ligt in het voornemen om de mogelijkheden van digitale dienstverlening te vergroten. Zijn deze voornemens in lijn met het huidige omgevingsloket en de toekomstige Omgevingswet?</p> <p>Kan het beschikbaar stellen van open data door worden gezet, ook als het Waterhuis vertraging oploopt?</p> <p>Sluiten de voornemens op het gebied van interne en externe kennisnetwerken aan op</p> |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | ACTIE |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>initiatieven in het voortgezet hoger onderwijs?</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> begrijpt dat de VV het onderwerp communicatie graag ziet toegevoegd en daarbij het van buiten naar binnen werken als belangrijk element ziet. De ouderwetse opvatting van communicatie is vooral uitzenden: laat de burger zien wat er wordt gedaan met zijn belastinggeld. Tegenwoordig gaat het ook om ontvangen: overleg in de preplanfase met belanghebbenden, die als ervaringsdeskundigen ideeën hebben over een maatwerkinrichting van hun gebied. Bij bijvoorbeeld het Kustwerk Katwijk heeft die aanpak goed gewerkt. Hij staat positief tegenover het voorstel om een bullet communicatie toe te voegen en neemt dat mee naar het college.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> deelt mee dat in de eerstvolgende VV het conceptplan Communicatie zal worden voorgelegd. De opiniërende ronde verliep in zijn ogen zo positief dat hij de stap heeft overgeslagen om dat plan aan de commissie voor te leggen, ook om te bereiken dat dit onderwerp tegelijk met de strategische agenda in de VV kan worden behandeld.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat Rijnland vijf voorstellen inzendt voor de jaarlijkse waterinnovatieprijs, waaronder De ziel van Leiden, over samenwerking met een bewonersinitiatief. Dat is een praktijkvoorbeeld van het nieuwe communiceren. Voor zover hij weet is de afgesproken serie 4,8-4,8-2-2. Hij zal dat nagaan. Er kan altijd worden besproken of een iets ander getal haalbaar is en de VV bepaalt uiteindelijk wat er gebeurt.</p> <p>Het college is doende de gebiedsportefeuilles met inhoud te vullen. Er zal waarschijnlijk per gebiedsaccount een bijeenkomst met partners worden georganiseerd. In het communicatieplan wordt een en ander nader uitgewerkt.</p> <p>Zijn ervaring is dat de uitleg dat Rijnland achterstanden heeft in het beheer van onder meer de dijken en dat het noodzakelijk is awzi's te vernieuwen voldoende is om de noodzaak van de tijdelijke extra tariefsverhoging te verduidelijken.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> stelt dat dat slechts een deel van de waarheid is. De coalitie heeft 5-5-2-2 afgesproken en dat is leidend, niet het feit dat dit of volgend jaar een inhaalslag moet worden gemaakt. De burger zal dat niet begrijpen.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> merkt op dat het coalitieakkoord is gebaseerd op de wetenschap dat er een inhaalslag moest worden gemaakt. De verhoging met 5% is tijdelijk, gedurende twee jaar; daarna wordt teruggevallen op het inflatieniveau.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> zou het op prijs stellen als inzage wordt geboden in de consequenties van het vaststellen van een lager percentage.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> zal dit meenemen als bekend is wat het jaarresultaat over 2016 is. Er kan worden berekend of de reserves kunnen worden ingezet om van de vastgestelde percentages af te wijken in combinatie met het doel van het verminderen van de schuldenlast. Accenten kunnen altijd anders worden gelegd, als de VV daarom verzoekt: hij is niet voornemens om zonder meer af te wijken van het coalitieakkoord.</p> <p>De heer <u>Van Geest</u> vraagt om de veranderingen, bijvoorbeeld in de inflatie, die na het vaststellen van het coalitieakkoord zijn opgetreden te verwerken. Het is mogelijk een</p> |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | ACTIE |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>lagere belasting vast te stellen als met al die factoren rekening wordt gehouden.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> kan op dit moment geen toezegging doen. Discussie is altijd mogelijk en het college kijkt altijd naar de cijfers, bijvoorbeeld van het CPB.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> zou graag over deze informatie beschikken voordat de programmabegroting wordt goedgekeurd.</p> <p>De heer <u>Waij</u> licht toe dat de VV in januari dit jaar de kaders en uitgangspunten heeft vastgesteld en later in het jaar het daarop gebaseerde meerjarenprogramma. De begroting is weer opgebouwd op basis van dat meerjarenprogramma. Dat is een consequente lijn. Daarnaast is het politiek-inhoudelijk 'bijzonder' en praktisch onmogelijk om op dit moment allerlei alternatieve scenario's door te rekenen.</p> <p>De heer <u>Bakker</u> heeft al gemeld dat zijn fractie van mening is dat deze begroting een goede vertaling bevat van eerder gemaakte afspraken. Zijn fractie heeft geen behoefte om die ter discussie te stellen of alternatieven te laten doorrekenen.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> heeft niet de indruk willen wekken dat de bereidheid zou bestaan om op korte termijn allerlei alternatieven door te rekenen. De begroting is gebaseerd op een consequente lijn. Over 2018 en later heeft het college gezegd dat zaken bespreekbaar zijn.</p> <p>Hij deelt mee dat de samenwerking tussen waterschappen volop wordt ingevuld. Een nieuw punt is dat duidelijk wordt dat beter moet worden geanticipeerd op communicatie over hoosbuien die plaatselijk overlast veroorzaken. Gemeenten en burgers zelf hebben daarin ook verantwoordelijkheden. Alleen als er goed wordt samengewerkt kan er adequaat worden gereageerd.</p> <p>De praktijkervaringen met het bereiken van doelen met verbonden partijen zijn wisselend.</p> <p>Over het salaris van de directeur van de NWB is een compromis bereikt, dat volgens hem inhoudt dat 60% ervan is gebaseerd op ambtelijke en 40% op marktregels.</p> <p>Hij neemt het punt over de stijging van de WOZ mee om daaraan aandacht in de communicatie te besteden.</p> <p>Hij zal nagaan of het woord investeren verkeerde beelden op kan roepen en of dat moet leiden tot een andere woordkeus.</p> <p>De toekomst van de waterzuiveringen wordt vanmiddag in een andere commissie besproken.</p> <p>De heer <u>Kastelein</u> deelt mee dat de inhuurkosten binnen projecten tegenwoordig eerst via de personeelslasten lopen. Het bedrag, € 5 miljoen, is zowel aan de linker- als de rechterkant van de balans terug te vinden (zie bijlage 5). Door die interne verrekening lijkt het erop dat de personeelsuitgaven te stijgen. Een ander deel van de verklaring is te vinden in de samenhang tussen bezuiniging, salarisstijging en cao-looncompensatie - zie de toelichting op de pagina's 48 en 49 van bijlage 5.</p> <p>Mevrouw <u>Van Berk</u> deelt mee dat er zorg voor wordt gedragen dat ontwikkelingen aansluiten op het komende Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit jaar nog verschijnt een memo ter kennisname over het implementatietraject dat zal worden gevolgd om de organisatie voor te bereiden op de Omgevingswet.</p> |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | ACTIE                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p>De heer <u>Kerst</u> begrijpt dat het college niet bereid is dan wel niet mogelijkheid heeft om alternatieve scenario's uit te werken. Is het mogelijk om te omschrijven welk deel van de 5% verhoging wordt besteed aan de inhaalslag en welk deel aan andere activiteiten?</p> <p>De heer <u>Demoed</u> is het met de heer Kerst eens dat als die een voorstel voor een alternatief wil doen, dient te worden gefaciliteerd dat de consequenties daarvan bekend zijn. Als de heer Kerst een ander tarief voorstelt, moet het college kunnen omschrijven wat daarvan de gevolgen zijn. Die informatie moet beschikbaar zijn om zinvol over alternatieve scenario's te kunnen spreken. Het spreekt wat hem betreft vanzelf dat het college er niet toe overgaat om een ander voorstel op te stellen. Zijn boodschap over communicatie gaat verder dan het voorstel dat eerder is besproken. Hij legt de nadruk op participatie en het betrekken van burgers bij projecten van Rijnland die voor hen van belang zijn.</p> <p>De heer <u>Haan</u> vat het punt dat meerdere fracties inbrachten vooral op als een aanmoediging om participatie verder vorm te geven in verbinding met de communicatie zoals die plaatsvindt, nader toe te lichten. Dat gesprek kan in de VV worden gevoerd en hij zal daar wat voorbeelden inbrengen. Het gaat vooral om de ontwikkeling van de organisatie en hij wil die graag richting geven in samenspraak met de VV. Binnen het college wordt ook aandacht aan dit punt besteed.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> bevestigt dat de consequenties van een alternatief kunnen en zullen worden nagegaan. Het voorstel is het resultaat van een langdurig proces; als de heer Kerst een andere lijn voorstaat, had hij daar eerder aandacht voor moeten vragen.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> heeft dat gedaan. Hij is echter lid van een kleine partij die geen deel uitmaakt van de coalitie.</p> <p>De heer <u>De Jong</u> wijst erop dat investeringen die worden gedaan om achterstanden weg te werken een paar jaar later leiden tot afschrijvingskosten. Dat is zichtbaar in de begroting, want de kapitaallasten stijgen met ruim € 6 miljoen. Zo leidt het opknappen van het boezemgemaal Katwijk tot 1% structurele tariefstijging. Tussen de 3% en 4% van de totale tariefstijging van 5% valt hierop terug te voeren.</p> <p>De heer <u>Waij</u> deelt mee dat operationele risico's in ieder bestuursvoorstel worden beschreven onder vermelding van de wijze van beheren. Binnen een project wordt steeds nagegaan welke risico's aanwezig zijn en welke maatregelen er zijn om die te beheersen. Assetmanagement is per definitie risicobestuur. Zijn beeld is dat de operationele risico's in de begroting zijn samengevat en dat er in specifieke voorstellen voldoende aandacht aan wordt besteed.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> zou verwachten dat in het overzicht van alle programma's ook de belangrijkste risico's worden weergegeven.</p> <p>De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het onderwerp als besprekingspunt voor de VV te agenderen.</p> <p>De volgende toezeggingen zijn gedaan:<br/>- er wordt gekeken naar de mogelijkheid van een rekenvoorbeeld in de invulling van de</p> | <p>Nota van Toelichting</p> |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | ACTIE |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>tariefstijging<sup>1</sup><br/>- de communicatie komt terug in het strategische communicatieplan dat in de komende VV-vergadering wordt besproken.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat het college met heer Kerst zal bespreken welk alternatief scenario die voor ogen heeft. Het zal vervolgens de consequenties daarvan nagaan en die kennis aan de VV ter beschikking zal stellen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |       |
| <p><b>e.</b> <u>Vaststellen belastingverordeningen 2017</u><br/>De heer <u>Schols</u> vraagt wat de wijzigingen inhouden die bij de Unie in voorbereiding zijn.</p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> weet dat er een commissie Aanpassing belastingbeleid werkzaam is. Is het verstandig om vooruitlopend op de resultaten daarvan nu al te preluderen op aanpassing van de verordeningen?</p> <p>Mevrouw <u>Riethoven</u> licht toe dat het vooral redactionele en technische wijzigingen betreft. Haar is niet bekend dat deze wijziging van doen zou hebben met het tussenrapport COB.</p> <p>De heer <u>Pluckel</u> deelt mee dat de genoemde commissie nog volop aan het werk is en dat die pas in de loop van volgend jaar met voorstellen zal komen. Ook bij het Rijk zijn werkgroepen actief en de Unie heeft hem desgevraagd laten weten niet te verwachten dat dat op korte termijn zal leiden tot noodzakelijke aanpassingen van de verordeningen.</p> <p>De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het onderwerp als hamerstuk voor de VV te agenderen mits de VV in zal stemmen met de geagendeerde begroting.</p>                                                   |       |
| <p><b>f.</b> <u>Actualisatie Calamiteitenplan</u><br/>De heer <u>Doornbos</u> licht toe dat het plan is geactualiseerd omdat het schap wettelijk verplicht is om dat na verloop van tijd te doen. De organisatie is erin geslaagd om een structuur op te zetten die de gebruiker in een paar klikken brengt naar de informatie die voor hem relevant is.</p> <p>Het Leidsch Dagblad wijst er in een artikel op dat het schap met lege handen staat als de superstorm die eens in de 10.000 jaar wordt verwacht werkelijk komt. Dat is juist; dan zijn andere overheden aan zet om rampenplannen uit te voeren.</p> <p>De heer <u>Bakker</u> vraagt in te gaan op de vraag of in het communicatieplan aandacht aan de inzet van (moderne) instrumenten en aan de samenwerking op dat vlak met bijvoorbeeld de veiligheidsregio moet worden besteed.</p> <p>De heer <u>De Vries</u> onderschrijft dat de gebruiker in deze nieuwe opzet snel kan vinden waar hij naar zoekt. Het schap moet dan wel bereikbaar zijn en nog niet zo lang geleden deed zich een situatie voor waarin dat niet het geval was: er was geen communicatie mogelijk over waar noodaggregaten wel en niet stonden.</p> |       |

<sup>1</sup> Na de vergadering is met dhr Kerst verder gesproken over de invulling hiervan, en de uitwerking van het rekenvoorbeeld zal in een nota van toelichting bij de stukken worden opgenomen.

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | ACTIE                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| <p>De heer <u>Kerst</u> zou het op prijs stellen als er een korte presentatie over het plan wordt verzorgd. Hij deelt mee dat sommige plaatjes - met name het risicoprofiel van Rijnland - niet tot een leesbaar formaat kunnen worden vergroot. Hij vraagt dat voor de VV leesbaar aan hem te verstrekken.</p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> zegt dat dit een uitstekend voorbeeld is van toepassing van de plan-do-check-act cyclus van Deming.</p> <p>De heer <u>Van Geest</u> vraagt aandacht voor het sluitstuk: op welke wijze worden burgers geïnformeerd over dit plan? Hij ondersteunt het verzoek om over het rampenplan een korte presentatie te verzorgen. Als burgers hem aanspreken gaat het altijd daarover.</p> <p>De heer <u>Schols</u> vraagt of de superstorm kan worden gevisualiseerd: hoe hoog zijn dan de golven en tot waar komt het water? Is er ooit een simulatie opgesteld? Hoe wordt de communicatie verzorgd als duidelijk is dat er zwaar weer aankomt?</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> onderschrijft dat een visuele presentatie helpt om snel inzicht in de situatie te krijgen. Een belangrijke taak van het schap is om partners te informeren over dreigingen, zoals een storm of een zware bui. De gemeenten stellen vaak veel vragen: over de grootte van het risico, over de locatie, de gevolgen en welke maatregelen zij zouden moeten treffen. Sommige waterschappen beschikken over het 3Di-systeem, waarmee het risico op een kaart gedetailleerd kan worden weergegeven. Het systeem is vrij kostbaar en daarom overweegt Rijnland om het met meerdere schappen tegelijk in te kopen.</p> <p>Recent was Rijnland niet goed bereikbaar omdat heel veel burgers tegelijk contact zochten op het moment dat er een hoosbui overtrok. Er is nu voorzien in een back-up voor dergelijke situaties. Ook is de les geleerd dat beter moet worden geregistreerd waar de mobiele pompen staan.</p> <p>Communicatie is cruciaal. Door het huidige gebruik van sociale media wordt de beheersing van de beeldvorming soms nog belangrijker dan de calamiteit zelf.</p> <p>Mevrouw <u>De Lange</u> wijst erop dat het schap bij calamiteiten niet in alles het bevoegd gezag is. Informeren van de burgers bij calamiteiten is een taak van gemeenten, in het bijzonder de burgemeester. Wat het schap doet is veiligheidsregio's vroegtijdig informeren en vervolgens opschalen als daar reden toe is.</p> <p>In de voorbereiding werkt het schap aan het aanhalen van de noodzakelijke contacten en brengt het onder de aandacht wat in zijn beleving de vragen zijn die de burger heeft.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> vult aan dat bij grote calamiteiten de verantwoordelijkheid bij de burgemeester ligt. Bij kleinere, plaatselijke incidenten speelt het schap een belangrijke rol.</p> <p>De mogelijkheid zal worden bekeken om voorafgaand aan de komende VV een korte presentatie over het plan in te lasten.</p> <p>De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het onderwerp hamerpunt voor de VV te agenderen.</p> | <p><b>Presentatie</b></p> |
| <p><b>g.</b> <u>Recreatie op en rond het water bij Rijnland</u><br/>De heer <u>Van Dijk</u> mist duiken als recreatieve activiteit.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                           |



| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | ACTIE |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>Hij leest dat intern de subsidiemogelijkheden worden onderzocht. Is Rijnland aangehaakt bij het provinciale project erfgoedlijnen? Een onderdeel daarvan is de erfgoedlijn trekvaarten.</p> <p>Hoe wordt omgegaan met de soms tegengestelde belangen rond waterplanten?</p> <p>Hij stelt voor de titel te wijzigen in Recreatie op, rond en in het water bij Rijnland.</p> <p>De heer <u>Bakker</u> vraagt of andere partijen om hun mening over dit beleidsstuk zijn gevraagd. Positief is dat bij bijna alle projecten sprake is van cofinanciering, maar hij leest weinig over de ervaringen van de partners.</p> <p>De heer <u>De Vries</u> ziet dat € 36.000 van het budget van € 50.000 is benut. Hij vraagt of het budget gelijk blijft.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> ziet dit als een onderwerp dat zich leent voor het van buiten naar binnen werken.</p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> leest een nieuwe term: "de Rijnlander". Wie worden daaronder verstaan? Recreatie is geen kerntaak maar wel belangrijk in de regio. Daarnaast kan recreatie worden benut als drager van informatie vanuit Rijnland: over waterbewustzijn, klimaatakkoord. Die denkwijze zou zij graag in de nota terugzien.</p> <p>Recreatie is ook een toeristisch en economisch product. Zij mist aandacht voor het bedrijfsleven en de VVV's in de nota.</p> <p>Is de nota participatief tot stand gekomen? Het lijkt een interne nota.</p> <p>Zij wil een verbinding tussen recreatie en informatie en waterbewustzijn tot stand brengen. Dat kan door daarvoor kansrijke gebieden aan te wijzen en in de uitwerking daarvan kunnen andere financieringsmogelijkheden in beeld komen. Recreatie is geen kerntaak maar zou daardoor meer betekenis krijgen.</p> <p>Zij mist als thema's de zee en water in de stad. Zij zou graag zien dat er een relatie wordt gelegd met de stedelijke waterplannen. Zij vraagt aandacht van de gebiedsbeheerders voor recreatiemogelijkheden in hun gebied. Ook zou zij een koppeling aan willen brengen tussen recreatie en erfgoedbeleid.</p> <p>De heer <u>Van Geest</u> sluit zich aan bij de woorden van de vorige spreekster.</p> <p>Zwemmen in water wordt soms belemmerd door kroosvorming. Hij suggereert om kroos te verwijderen en benut als biomassa in de vergistingsinstallaties.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> deelt mee dat dit een interne nota is. De intentie was niet om een visienota op de omgang met recreatie uit te brengen maar om een handleiding op te stellen ten behoeve van de dagelijkse praktijk van "de Rijnlander": de medewerkers van Rijnland. In het traject rond WBP5 is door partners in het kader van het van buiten naar binnen werken opgemerkt dat Rijnland meer aandacht aan recreatie zou kunnen besteden, dat heeft geleid tot aanpassing van WBP5 en dit stuk is daarvan de praktijkvertaling.</p> <p>Duiken behoort zeker tot de recreatieve mogelijkheden in het water. De suggestie over de erfgoedlijn trekvaart is genoteerd.</p> <p>Of waterplanten moeten worden beheerd en wie dat dan zou moeten doen is inderdaad vaak onderwerp van discussie. Dit wordt van geval tot geval bepaald; de nota bevat wel een aantal handreikingen aan medewerkers en zou ertoe moeten bijdragen dat zij van meet af aan de mogelijkheden en belangen van recreatie in beeld hebben.</p> |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | ACTIE |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>Het budget gaat voorlopig niet omhoog. Het college geeft er de voorkeur aan dat recreatie wordt ingepast binnen een geïntegreerde aanpak. Het college heeft het invoeren van een subsidieregeling in beraad.<br/>Er is een coördinerend medewerker aangewezen.</p> <p>Mevrouw <u>Schutte</u> deelt mee dat zij de coördinerende medewerker recreatie is.</p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> vraagt waarom voor dit proces is gekozen. Een interne regeling is prima, maar die hoeft wat haar betreft niet te worden geagendeerd. Tegelijkertijd heeft zij wel behoefte aan een visiedocument, omdat zij mogelijkheden ziet om waterbewustzijn en recreatie aan elkaar te koppelen. Wordt een dergelijk document binnenkort aangeboden?</p> <p>De heer <u>Van Dijk</u> vraagt wat de reden is dat het budget niet is uitgeput.</p> <p>De heer <u>Haan</u> deelt mee dat het kroos kan worden meegenomen bij de evaluatie van het onderhoud. Vergisting in installaties van Rijnland is niet toegestaan omdat Rijnland uitsluitend zuiveringsslib mag verwerken.</p> <p>Mevrouw <u>Leewis</u> wijst er aanvullend op dat kroos vooral in sloten voorkomt en niet op officiële zwemwaterlocaties.</p> <p>De staande praktijk al dat over het beheer van waterplanten met alle belanghebbenden gesproken. In die contacten blijkt dat partijen daar inderdaad vaak heel verschillend over denken.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> bevestigt dat het budget niet optimaal werd benut. In die zin is de nota ook bedoeld om de medewerkers erop te attenderen dat partners meer aandacht voor recreatie wensen en dat er mogelijkheden zijn om dat te doen.</p> <p>Gezien de bestuurlijke aandacht in het proces rond WBP5 dacht het college er wijs aan te doen om deze handleiding op te stellen en die ook aan de commissie voor te leggen. Een nieuw visiestuk is op dit moment niet in voorbereiding. Hij denkt wel dat de ervaring die met deze handleiding wordt opgedaan aanleiding kan zijn voor een evaluatie en nieuwe afspraken.</p> <p>Mevrouw <u>Fierens</u> ziet het als een gemiste kans dat de mogelijkheid onbenut blijft om een aantal thema's via recreatie onder de aandacht van de burgers te brengen. Zij roept het college op om binnen een halfjaar een visienota op recreatie voor te leggen.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> deelt mee dat hij in het college zal nagaan wat het met deze oproep kan doen.</p> <p>De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het onderwerp als bespreekpunt voor de VV te agenderen.</p> |       |
| <p><b>5.h</b> <u>Overgang waterplannen naar strategische samenwerkingsagenda's</u><br/>De heer <u>Demoed</u> deelt mee dat zijn fractie de voorgestelde verandering steunt, maar van mening is dat de voorgestelde stap te groot en onvoldoende uitgewerkt is. Zij kan de consequenties dus niet goed overzien en wil daarom in de komende VV dit besluit niet nemen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |       |

| VERSLAG                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | ACTIE |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <p>De heer <u>De Vries</u> heeft dezelfde opmerking. Hij vraagt of er schade ontstaat als wordt besloten de behandeling van de agenda af te voeren met als doel het stuk aan te vullen.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> wijst erop dat is afgesproken dat dit wordt uitgevoerd. Het college heeft getracht om, net als bij het vorige agendapunt, in korte tijd de afspraken op papier te zetten waar het in die uitvoering aan kan worden gehouden. De budgetten liggen vast en het betreft vooral een omslag in de werkwijze.</p> <p>Als de nota wordt aangehouden zou dat de indruk kunnen wekken dat vervolgens een veel helderder versie op tafel komt, maar dat is niet aan de orde.</p> <p>De heer <u>Demoed</u> veronderstelt dat er een soort meerjarenplan kan worden opgesteld. Bij de invulling van de flexibiliteit is de onderliggende vraag welke ruimte de VV aan het college overdraagt.</p> <p>Hij deelt mee dat hij de vergadering wegens andere verplichtingen moet verlaten.</p> <p>De heer <u>Kerst</u> is het in grote lijnen eens met de heer Demoed. Er is sprake van een leerproces - hij leest 'ook de VV moet hiermee leren omgaan' - en hij geeft dan de voorkeur aan een stapsgewijze aanpak. Het eerste jaar zou kunnen worden beschouwd als een soort ontdekkingsreis met de VV, die dan wordt afgesloten met een evaluatie en het verstrekken van een mandaat. Met deze aanpak beoogt hij het onder 3.1 beschreven reële risico te bestrijden: de VV heeft onvoldoende inzicht en stuurt onvoldoende in de strategische agenda's.</p> <p>De heer <u>De Vries</u> sluit zich aan bij de suggestie van de heer Kerst. Hij begrijpt dat aanhouden weinig zin heeft en wil het goede proces niet frustreren. Hij stelt voor een mandaat voor een jaar te geven met een terugkoppeling naar de VV over de processtappen, zeker over het inzicht in en de omgang met clusterkredieten.</p> <p>De heer <u>Bakker</u> ziet deze handreiking als te royaal. De nota is niet af. De richting is goed, maar een en ander kan ook op dit moment al beter worden uitgewerkt. Bij het van buiten naar binnen werken is het van essentieel belang om vooraf de randvoorwaarden vast te leggen, om de teleurstelling te vermijden die ontstaat als naderhand pas blijkt dat iets niet mogelijk is. Aan de andere kant wil het schap veel ruimte bieden. Dat is een dilemma, maar hij is van mening dat er geen heel jaar voor moet worden genomen om te ontdekken hoe daarmee om moet worden gegaan. Hij verzoekt hier op veel kortere termijn in de VV op terug te komen.</p> <p>De heer <u>Van Dijk</u> sluit zich aan bij de woorden van de heer Bakker. Deze werkwijze sluit aan op de Omgevingswet die waarschijnlijk in 2019 wordt ingevoerd en het is dus van belang om hier ervaring mee op te gaan doen.</p> <p>De heer <u>Doornbos</u> hoort brede steun voor de ontwikkelingsrichting. De opgave is om daar op een goede manier invulling aan te geven. Voor het college en de organisatie is de omgang met een strategische agenda nieuw. Een complicerende factor is dat Rijnland afhankelijk is van de partijen waarmee het die agenda's opstelt. Voor de VV is de vraag hoe zij zicht houdt op wat er in dat proces gebeurt, om onwenselijke uitkomsten te voorkomen.</p> <p>Hij wil graag aan de slag gaan. Hij kan zich daarom vinden in de suggestie van de heren</p> |       |

| VERSLAG |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | ACTIE                |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
|         | <p>Kerst en De Vries om te starten en na een jaar zorgvuldig te evalueren of het proces goed vorm is gegeven. Het college is bereid de VV regelmatig tussentijds te informeren. Hij doet de toezegging om het proces in een nota van toelichting verder aan de VV te verduidelijken. De VV kan desgewenst zelf nadere voorwaarden formuleren.</p> <p>De <u>voorzitter</u> concludeert dat de commissie adviseert het onderwerp als bespreekpunt voor de VV te agenderen. Het college heeft de toezegging gedaan om in een nota van toelichting in te gaan op de vragen die vandaag zijn gesteld.</p> | Nota van Toelichting |
| 6.      | <p><u>Rondvraag</u></p> <p>De heer <u>Van Dijk</u> wijst erop dat de Hollandse Duinen als park in oprichting zijn aangemeld voor de verkiezing van het mooiste natuurgebied van Nederland. Rijnland ontbreekt op de lijst partners/ondersteuners.</p> <p>De heer <u>Haan</u> deelt mee dat wordt nagegaan of Rijnland zich als samenwerkingspartner van Dunea bij het initiatief aan wil sluiten en wat daarvan de toegevoegde waarde is.</p>                                                                                                                                                        |                      |
| 7.      | <p><u>Sluiting</u></p> <p>De <u>voorzitter</u> sluit de vergadering om 13.00 uur.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                      |